Hol(istisch) beleid? De ondoordachte afbraak van een kwalitatieve Vlaamse *Baukultur*

Je vraagt je af of onze Vlaamse minister–president en minister van Economie, Innovatie én Industrie, onze minister van Onroerend Erfgoed en onze minister van Cultuur samen aan de onderhandelingstafel zaten? De Vlaamse regering investeert immers met trots in haar 'Vlaamse' erfgoed, iconische gebouwen die 'hun verhalen doorgeven aan nieuwe generaties' om zo bij te dragen aan een 'Vlaanderen dat fier is op zijn erfgoed én op de mensen die er betekenis aan geven'. Die Vlaamse regering is op zoek naar strategieën om haar economie aan te doen zwengelen, maar vergeet de bouwsector als belangrijke motor voor de renovatie van ons gebouwd patrimonium. Tegelijkertijd slaat diezelfde Vlaamse regering de fundamenten weg vanonder de Vlaamse bouwcultuur, door de kritische reflectieplaatsen waar de broodnodige restauratie–, ontwerp– en proceskennis wordt onderbouwd, droog te leggen. Dit gebeurt niet steentje per steentje maar met een zware bulldozer, die bijvoorbeeld 1 miljoen euro wegvaagt bij het Vlaams Architectuurinstituut (VAi).

Als architecten, docenten, onderzoekers en erfgoedzorgers in het Vlaamse en internationale architectuurlandschap trekken we aan de alarmbel. We maken ons in het bijzonder zorgen over de aanslag op de erfgoedsector en de werking en toekomst van het VAi. Een instituut dat heden, verleden en toekomst van onze (on)gebouwde ruimte verbindt en pleit voor een zorgzame omgang met die ruimte, de mensen, materialen én het geheugen van plekken. Een instituut dat via zijn archieven, tentoonstellingen, publicaties en debatten Vlaamse ontwerpers, studenten en makers inspireert en ze nationaal en internationaal een forum geeft. Maar ook via haar werking en locatie de hedendaagse architectuurpraktijk en discussie naar een veel breder publiek weet te brengen. Met een bezuiniging van 50% op zijn Vlaamse architectuurcollectie, 30% op zijn kenniscentrum en 15% op zijn culturele taken kan het VAi niet langer diezelfde kwaliteit en uitstraling garanderen.

Het waren nochtans alle Belgische ministers van Cultuur die, gesteund door de Vlaamse minister–president, nog niet eens zo lang geleden hun pen en schouders zetten onder de Davos Verklaring voor een Kwaliteitsvolle *Baukultur* (in 2018 en 2021). Die stelt een holistisch beleid centraal, van stoel tot stad, met kennis van het verleden, maar met de blik ook op de toekomst. Hebben we de minister dan verkeerd begrepen toen die luid en duidelijk stelde dat 'cultuur een centrale rol moet spelen' en 'in het middelpunt van ontwikkelingsbeleid moet worden geplaatst'? Is die *Baukultur* dan niet langer essentieel om de nodige economische, sociale en ecologische duurzaamheid op een kwaliteitsvolle manier te stimuleren? In Davos werd immers eensgezind en stellig beweerd dat zonder inzet op cultuur 'er geen democratische, vreedzame en duurzame ontwikkeling mogelijk is'. Waar bouwen we vandaag samen aan?

Een verleden vaag je niet weg, hoeveel bulldozers je ook laat aanrukken, je bouwt eraan verder. Voor de herbestemmings– en transformatieprojecten die Vlaanderen te wachten staan, is het essentieel dat economische én technologische innovatie hand in hand gaat met een noodzakelijke cultuurreflex, waarbij we ons materiële en immateriële culturele erfgoed waardevol vinden omdat de geschiedenis van onze buurt, stad of regio erin is ingebed. Die

kennis en vaardigheden verwerf je niet uit het niets. Je bouwt ze steentje per steentje, jaar na jaar op en je deelt ze met andere ontwerpers, opdrachtgevers, onderzoekers, burgers, erfgoedgemeenschappen én beleidsmakers. Met jong én oud. Zeg ons dus dat we de besparingen verkeerd hebben begrepen, en voer een Vlaams beleid met de blik op de toekomst door vandaag net meer te investeren in het brede veld van de architectuurcultuur, zodat we effectief aan die kwaliteitsvolle toekomst kunnen bouwen en de toonaangevende positie die het Vlaamse architectuurlandschap vandaag internationaal bekleedt, kunnen versterken.

Academici verbonden aan Vlaamse Universiteiten:

Inge Bertels, Decaan Faculteit Ontwerpwetenschappen Universiteit Antwerpen

Niels De Temmerman, Voorzitter Vakgroep Architectonische Ingenieurswetenschappen VUB

Fredie Floré, Decaan Faculteit Architectuur KU Leuven

Stefan Devoldere, Faculteit Architectuur & Kunst UHasselt

Johan Lagae, Vakgroep Architectuur en Stedenbouw UGent

Jelle Laverge, Voorzitter Vakgroep Architectuur en Stedenbouw UGent

Jonas Lindekens, Architectonische Ingenieurswetenschappen VUB

Mario Rinke, Voorzitter Opleiding Architectuur Universiteit Antwerpen

Koenraad Van Cleempoel, Decaan Faculteit Architectuur & Kunst UHasselt

Ann Heylighen, Vice–voorzitter Departement Architectuur KU Leuven

Rajesh Heynickx, Voorzitter Departement Architectuur KU Leuven

Karen Allacker, Programmadirecteur Opleiding Ingenieur–architect Faculteit Ingenieurswetenschappen KU Leuven

ONDERTEKEN DE BRIEF